

Til  
sundheds- og indenrigsminister Sophie Løhde,  
kirkeminister, minister for landdistrikter og  
minister for nordisk samarbejde Louise Schack Elholm,  
transportminister Thomas Danielsen  
samt Udvalget for Småøer og Udvalget for Landdistrikter og Øer

Fejð, 31. januar 2023

Kære ministre og udvalg

Sammenslutningen af Danske Småøer er alvorligt bekymret for den udvikling, der lige nu sker i småø-kommunerne.

Vi ser rigtig mange steder massive besparelser på især færgedriften til småøerne, men også på andre områder, som ellers skulle være sikret gennem Folketingets §20 tilskud til småø-kommuner.

Mange års positiv udvikling sættes nu under pres og truer nogle steder øerne på livet.

### **Færger**

Vi ser især besparelser på færgedriften i mange kommuner. Nogle af besparelserne skyldes planer om fremtidige investeringer i nye el-færger, andre begrundes i stigende brændstofpriser, men fælles for alle er en presset kommunal økonomi og her bliver færgerne og småøboerne desværre ofte sorteper.

Færgerne er øboernes eneste adgang til job, skole, uddannelse m.m. på fastlandet og samtidig adgangen til øen for turister og andre besøgende, som erhvervslivet på øerne er afhængige af. Det afspejles tydeligt i en øs udvikling, om der er en stabil og hyppig færgedrift til øen.

Indenrigsministeriets "Evaluering af tilskudsordninger til nedsættelse af færgetakster for godstransport og personbefordring" fra august 2022 viser, at den delvise indførelse af Landevejsprincippet, har haft en positiv indvirkning på øernes udvikling.

Men ordningen undermineres lige nu af takstforhøjelser og besparelser på færgeområdet. Som det ser ud nu, står vi mange steder dårligere end før indførelsen af Landevejsprincippet.

**Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at der er behov for en forhøjelse af §20 tilskuddet til småø-kommunerne.**

**Vi mener desuden at betingelserne for tilskuddet skal præciseres, så det sikres, at midlerne går til de formål, som Folketinget har bestemt:**

§20 midlerne gives bl.a. for at sikre en færgedrift, der understøtter øernes udvikling i en positiv retning. Vi mener at det er afgørende, at det serviceniveau småøerne har i dag, ikke reduceres - tværtimod er der nogle færgefarter, som har behov for optimering for at sikre minimumsrammer for øernes bosætning.

**Set i lyset af de store besparelser, der i øjeblikket rammer øerne, mener vi, at der udover en forøgelse af tilskuddet også er behov for en øremærkning af midlerne.**

Endvidere ønsker Sammenslutningen af Danske Småøer at takststigninger på småøfærgerne skal følge de samme regler som gælder for den øvrige, offentlig transport i Danmark, hvor der for eksempel findes et loft for stigning af taksterne.

#### **Støtte til unge øboere under uddannelse, Ø-SU**

Via kommunernes bloktilskud kan der ydes støtte til leve- og boligudgifter til uddannelsessøgende øboere under 18 år, som er bosat på øer, hvor de bliver nødt til at flytte til fastlandet for at tage en ungdomsuddannelse. Støtten er en hjælp til forældrene til denne udgift, indtil den unge fylder 18 år og kan modtage almindelig SU. Støtten er specifikt nævnt i §20 midlerne til småø-kommunerne. Alligevel vælger nogle kommuner – senest Langeland Kommune – at spare denne støtte væk. Det drejer sig ikke om store beløb i en kommunal økonomi, men for den enkelte familie kan det betyde forskellen på om den unge overhovedet kan starte på en ungdomsuddannelse eller ej. Alternativet er, at familien simpelthen må flytte væk fra øen.

**Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at for de relevante øer bør Ø-SU være en ret for unge øboere under uddannelse.**

§20 tilskud og småøfærger hører under Indenrigs- og sundhedsministeriets resort og regler for takster på offentlig transport hører under Transportministeriet, mens udvikling af landdistrikter hører under Ministeriet for Landdistrikter. Derfor sender vi dette brev til alle tre ministre og til Udvalget for Småøer og Udvalget for Landdistrikter og Øer.

**De ovenstående problematikker er så akutte, at vi har brug for en fælles indsats fra regeringen og Folketinget. Småøerne er vigtige at værne om, som en unik og værdsat del af Danmarks natur- og kultur – også for fremtidige generationer.**

Med venlig hilsen

**Kirsten Sydendal**

Formand

Sammenslutningen af Danske Småøer

**Bilag (side 3-4):** Eksempler på besparelser, som småøerne p.t. oplever

## Bilag til brev af 31. januar 2023:

Foruden eksemplerne nedenfor er der flere andre småøer, der oplever besparelser og forringelser, og der kan på de nedenstående øer også være tale om flere besparelser end de nævnte. Men disse er eksempler på drastiske besparelser og forringelser med umiddelbart meget store negative effekter på øernes fortsatte udviklingsmuligheder og eksistens.

Det bemærkes at øboerne, som almindelige borgere i deres kommuner, naturligvis påvirkes af kommunens generelle besparelser på eksempelvis busdrift, ældre-, sundheds-, kultur-, børne- og skoleområderne. Men herudover ramme s øboerne så specifikt oveni af ekstra besparelser, der er direkte møntet på deres ø, ofte på færgen.

### Eksempler på indgribende besparelser på småøer:

#### Ærø Kommune (Birkholm)

Birkholm risikerer per 16. maj 2023 at stå uden færge: Nuværende private aktørs kontrakt på færgedriften til Birkholm udløber pr. 16. maj 2023 efter maksimal løbetid på 12 år. Ærø Kommune har først pr. 27. januar 2023 fremlagt udbudsmateriale til ny udlicitering. Ærø Kommune stiller hverken med tonnage eller giver investeringstilskud til en ny færge.

Det hersker stor tvivl om, hvorvidt en ny færgeoperatør kan være klar pr. 16. maj 2023. Ærø Kommune har ikke faciliteret løsning eller aftale om evt. nødfærge, såfremt det ikke lykkes.

Desuden er det uklart, hvordan øen vil blive betjent ift. godstransport til næste år: P.t. varetages godstransport med Svendborg Kommunes fartøj Hjortøboen, som fra 2024 udskiftes med et eldrevet fartøj, der formentlig ikke kan sejle til og fra Birkholm på én opladning.

#### Assens Kommune (Baagø)

Kommunen har i november 2022 indført en takstforøgelse på 33% (heraf er de 30% begrundet i de stigende brændstofpriser, som vil blive fulgt løbende) og de fleste færgeafgange gøres til bestillingsafgange.

#### Lolland Kommune (Fejøl, Femøl og Askøl)

Kommunen har meddelt, at der årligt skal spares 5-10 mio. kr. på færgedriften. Begrundelsen er, at den kommende leasingafgift (til nye, grønne færges) på ca. 7,5 mio. kr. årligt ikke skal tages af kommunes budget, men skal betales af øboerne/brugere af færgerne.

I 2022 er der indført takstforøgelse på 25%, begrundet i et energitillæg.

Desuden er der planer om at reducere antallet af færgeafgange samt at sammenlægge færgeruter, så kommunens tre øer fremover skal deles om to færgeruter i nogle perioder, og i visse perioder om aftenen om én færge. I dag er der én færge til hver ø.

Alle færgeafgange til Femøl og Askøl er gjort til bestillingsafgange.

#### Svendborg Kommune (Skarø, Drejø, Hjortø)

Kommunen har varslet indførelse af forlænget sejltid til Drejø og Skarø. De to øer deler i forvejen én færge.

Taksterne blev hævet i 2022.

#### Slagelse Kommune (Omø og Agersø)

Kommunen har meddelt, at der spares 1,2 mio. kr. på færgedriften i 2022 og samme beløb i 2023 og i 2024 - 2026.

Priserne er hævet med 8 % *plus* 8 % brændstoffillæg pr. 1.1.2023.

Sejltiden er forøget med 5 minutter for nogle år siden, og forventes yderligere forøget – det giver udfordringer ift. at opretholde sejlplanen. Derudover indføres bestillingsture.

Der er planer om at sløjfe en færgerute, så kommunens to øer skal deles om én færgerute.

#### Langeland Kommune (Strynø)

Kommunen har meddelt at der fra 2023 skal spares 500.000 årligt på færgedriften til Strynø.

Pr. 1.1.2023 er der indført takstforøgelse på 50% *plus* et brændstoffillæg, der giver en samlet takstforøgelse på 63%. Alternativet har været en trussel om at fjerne de sene færger om fredagen (eneste dag med sene færges).

Pr. 1.1.2023 er Ø-SU fjernet for unge uddannelsessøgende under 18 år.